

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

งานวิชาการ เป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และเกิดการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณสมบัตินี้ และความสามารถ ตามที่ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับระบอบการปกครองของประเทศในขณะนั้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนการสอนโดยตรง และกิจกรรมอื่นที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ยิ่งขึ้น ดังที่ สุมิตร คณานุกร (2518) ได้กล่าวไว้ว่า

งานวิชาการในโรงเรียนไม่ใช่เฉพาะการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และการศึกษานี้ของเด็กให้มีประสิทธิภาพสูง โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และครอบคลุมถึงความรู้ คุณสมบัตินี้ ทักษะ และความสามารถตามความมุ่งหมายทางการศึกษาของประเทศที่ได้กำหนดไว้ . . . โดยเน้นการส่งเสริมด้านประชาธิปไตยในการดำรงชีพด้วย

ฉะนั้นงานวิชาการจึงเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา เฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังที่ มิลเลอร์ (1965) กล่าวว่า "งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน" สอดคล้องกับ กรมสามัญศึกษา (2519) ที่กล่าวว่า "งานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน , ไม่ว่าจะ เป็นโรงเรียนประเภทใด ซึ่งมาตรฐานการศึกษาหรือคุณภาพการศึกษาที่จะได้รับการพิจารณาขั้นมูลฐาน เป็นผลมาจากผลงานด้านวิชาการ เป็นพิเศษ" และเมื่อพิจารณาในแง่ของการบริหารแล้วก็จะพบอีกว่างานหลักของการบริหารโรงเรียนก็คือการบริหารงานวิชาการนั่นเอง ดังที่ พันัส หันนาคินทร์ (2523) ได้กล่าวว่า "งานหลักในการบริหารโรงเรียนน่าจะเป็นงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนหรืองานวิชาการนั่นเอง ส่วนงานอื่น ๆ ควรเป็นการสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้ด้วยดีเท่านั้น"

การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกให้เกิดผลสำเร็จดังจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับครูผู้สอน เป็นประการสำคัญแล้ว ยังมีผู้บริหารหรือครูใหญ่เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งด้วย (เอนก ทิรัญ, 2522) ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นตัวกลางในการประสานผู้เรียนให้บังเกิดคุณสมบัติตามที่หลักสูตรได้กล่าวไว้ โดยมีบุคลากรหลักคือครู ซึ่งต้องพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับจุดหมายที่ได้วางไว้ และได้มาตรฐานเท่าเทียมกันทั่วประเทศ แต่ภารกิจดังกล่าว เป็นสิ่งที่ต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมาก เนื่องจากการจัดการศึกษาของประเทศยึดหลักสูตรจากส่วนกลางเป็นหลักสูตรแม่บท ฉะนั้นจึงเป็นการยากที่บุคลากรในโรงเรียนจะตีความหมายและเข้าใจหลักสูตรไว้ตรงกันทั้งหมด แนวทางที่จะทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบผลสำเร็จจะโดยช่วยให้ครูมีความคิดรวบยอดที่ตรงกันก็คือ การจัดการนิเทศการศึกษา ซึ่ง วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530) ได้กล่าวไว้ว่า "การนิเทศการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้มีมาตรฐาน และปรับสภาพการจัดการเรียนการสอนให้ทันความเจริญและการเปลี่ยนแปลงของสังคม"

การนิเทศการศึกษา เป็นภารกิจของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารโรงเรียน ในการที่จะหาวิธี เพื่อพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาในระดับที่ตนรับผิดชอบให้สูงที่สุด ตามเป้าหมายที่ได้วางเอาไว้ ดังที่กรมสามัญศึกษา (2530) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษาเป็นความร่วมมือหรือประสานงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในอันที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพในการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลไปถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาตามเป้าหมาย" และผลกระทบอันสำคัญยิ่งก็คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั่นเอง (นิพนธ์ ไทยพานิช, 2529) ทั้งนี้เพราะ การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยทำให้เกิดความ เจริญงอกงามทางวิชาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยในการเลือก และปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์การศึกษา ช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีสอน (ภู็ด, 1973)

การนิเทศการศึกษาทำได้สองลักษณะคือ การนิเทศการศึกษาจากภายนอกโรงเรียน ซึ่งกระทำโดยศึกษานิเทศก์ และการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารโรงเรียน แต่จากสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน การพัฒนาทางการศึกษา

การขยายตัวของขนาดและจำนวนโรงเรียน ความเจริญทางเทคโนโลยี ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีอยู่ตลอดเวลา ข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณและเวลา จึงทำให้ศึกษานิเทศก์มีความห่างไกลโรงเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ซึ่งมีศึกษานิเทศก์ทั้งหมดเพียง 531 คน ต่อโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศ จำนวนถึง 1,715 โรงเรียน รวมทั้งโรงเรียนการศึกษาพิเศษ และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อีก 35 โรงเรียน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์จะปฏิบัติงานได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้แล้วยังพบว่าผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานนิเทศของตน ดังที่ กฤษณี น้ำเพชร (2521) ได้ทำการวิจัยพบว่า "ผู้บริหารปฏิบัติงานนิเทศอยู่ในเกณฑ์น้อยในด้าน การนิเทศ การสอน การส่งเสริมวิชาการแก่ครู กิจกรรม เสริมหลักสูตร การใช้วัสดุอุปกรณ์ . . . การประเมินผลและการพัฒนาหลักสูตร" และปัญหาที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งคือ ปัญหาการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจากการติดตามประเมินผลของกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 พบว่าโรงเรียนมีปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้พอสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้

1.1 ครูยังไม่เข้าใจหลักสูตรและโครงสร้างรายวิชา ไม่เข้าใจในเรื่องจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ และไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงตามความต้องการของหลักสูตร

1.2 โรงเรียนไม่สามารถสนองความต้องการของหลักสูตร เรื่องการเปิดสอนวิชาชีพ ขาดสถานที่ฝึกงานอาชีพ สถานประกอบการไม่ให้ความร่วมมือ และโรงเรียนไม่จัดส่งนักเรียนออกไปฝึกงานตามสถานประกอบการ

1.3 การจัดแผนการเรียน โรงเรียนจัดแผนการเรียนวิชาสามัญ เป็นส่วนมาก และโรงเรียนยังไม่สามารถจัดแผนการเรียนที่สนองความต้องการ ความถนัด และความสามารถของนักเรียนได้มากนัก

1.4 โรงเรียนจัด เปิดสอนวิชาชีพ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

1.5 โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ วัสดุ และอุปกรณ์การเรียนการสอน คู่มือและเอกสารที่ใช้สอน

- 1.6 โรงเรียนมีครูขาดเกินในบางหมวดวิชา เช่น ครูแนะแนว ครูวัดผล
ครูสอนวิชาชีพและงานอาชีพ
 - 1.7 เนื้อหาในหลักสูตรกว้างและมีมาก แต่เวลาสำหรับการจัดกิจกรรม
มีน้อย
 - 1.8 แบบเรียนบางวิชายังมี เนื้อหาไม่เหมาะสมและไม่สะดวกต่อการจัดซื้อ
 - 1.9 ครูยังไม่เข้าใจระเบียบวิธีการประเมินผลตามแนวหลักสูตรใหม่
 - 1.10 ครูยังไม่รู้จักนำวัสดุหลักสูตรมาใช้
2. ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผล
- 2.1 ครูไม่สามารถวัดผลการเรียนได้ครบทุกจุดประสงค์การเรียนรู้
 - 2.2 ครูไม่สามารถออกข้อสอบได้ทุกจุดประสงค์
 - 2.3 เกณฑ์ในการผ่านของแต่ละโรงเรียนไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันและ
เกณฑ์การผ่านสูงเกินไป
 - 2.4 ผลการประเมินไม่เป็นที่พอใจของผู้สอน เพราะไม่ทราบความสามารถ
ที่แท้จริงของนักเรียน
 - 2.5 แบบสอบวัดที่ครูใช้ยังไม่มีความมาตรฐาน ครูออกข้อสอบวัดไม่ครบทุก
สมรรถภาพ
 - 2.6 บุคลากรด้านการวัดและประเมินผลไม่เพียงพอ และหน่วยงานรับผิดชอบ
ยังขาดเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน
3. ปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และสำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ ในปี
การศึกษา 2525 ได้ทำการทดสอบวิชาภาษาไทย วิชาสังคมศึกษา วิชาพละศึกษา วิชา
วิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ พบว่าทุกรายวิชาที่ทำการทดสอบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ซึ่งพอจะเป็นเครื่องชี้ถึงความล้มเหลวในการเรียน โดยอาจมีสาเหตุมาจากแบบทดสอบยากเกินไป สมรรถภาพพื้นฐานของนักเรียนต่ำ และความบกพร่องในการจัดระบบการเรียน การสอนในโรงเรียน เป็นต้น

4. ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถภาพการปฏิบัติการสอนของครูในโรงเรียน

สาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ นั้นมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมการเรียนการสอนของครู ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

4.1 โดยทั่วไปครูยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ครูยังเป็นศูนย์กลาง การเรียนการสอนแสดงบทบาทของคนในฐานะผู้สอนวิชาให้ความรู้แก่นักเรียน และนักเรียน ก็เป็นผู้รับเท่านั้น

4.2 ครูยังไม่ใส่ใจในการหาความรู้และปรับปรุงวิธีสอนให้ทันสมัย ทำให้ ขาดเทคนิคในการสอนใหม่ ๆ

4.3 ครูไม่เตรียมการสอนและขาดความรับผิดชอบในวิชาที่สอน

4.4 ครูไม่ใช้อุปกรณ์การสอน

4.5 ครูสอนไม่เต็มเวลาและไม่เต็มตามหลักสูตร

4.6 ครูสอนแล้วไม่ติดตามผลงาน

นอกจากนี้พบว่า ครู-อาจารย์ขาดความรู้ในหลักวิชาครูและจิตวิทยาการศึกษา ครู-อาจารย์บางคนทำหน้าที่หลายอย่าง ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติการสอน ครู-อาจารย์ ไม่เข้าใจหลักการแนวการสอนโดยยึดจุดประสงค์ ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

5. ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน

5.1 โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน

5.2 โรงเรียนมีอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่ตรงกับความต้องการของครู

5.3 โรงเรียนไม่มีแผนการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน

5.4 โรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้

5.5 โรงเรียนขาดสถานที่เก็บอุปกรณ์ที่เหมาะสมโดยเฉพาะ

(กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา, 2528)

สำหรับแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วนั้น คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้เสนอไว้ในรายงานเกี่ยวกับการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาว่าการนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนที่ได้ผลแท้จริงนั้นจะต้องเป็นการนิเทศภายในโรงเรียน (ลิปพนนท์ เกตุทัต, 2518) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการและทฤษฎี ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ เพราะการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นความพยายามอย่างหนึ่งในอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดีขึ้น เป็นการนิเทศโดยบุคลากรในโรงเรียนเอง และมีศึกษานิเทศก์จากภายนอกโรงเรียนคอยให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำ (อาคม จันทสุนทร 2527)

จากปัญหาดังกล่าวและกรมสามัญศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของการแก้ปัญหาโดยการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จึงได้กำหนดเป็นนโยบายของแผนการบริหารและพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ด้านการพัฒนาระบบบริหารและสนับสนุนข้อ 10.6 ไว้ว่า "ปรับปรุงการนิเทศการศึกษาให้มีความเป็น เอกภาพ จัดให้มีคณะพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษา พัฒนาและน่านวัตกรรม กระบวนการนิเทศทางไกลและการนิเทศภายในมาใช้พัฒนาบุคลากรด้านการนิเทศ ตั้งแต่การสรรหา การคัดเลือกศึกษานิเทศก์ การฝึกอบรมทักษะความสามารถ การโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่ระหว่างศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา และอาจารย์ผู้ทำการสอน รวมทั้งพัฒนาเทคนิควิธีการนิเทศให้เกิดประสิทธิภาพ" ซึ่งได้วางโครงสร้างแผนงานหลักสนับสนุนและส่งเสริมข้อ 3.10.1 ไว้คือ "งานส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษา" และข้อ 3.10.7 ไว้คือ "โครงการนิเทศและติดตาม"

ดังนั้นกรมสามัญศึกษาจึงได้มีโครงการที่จะพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียน โดยได้กำหนดโครงการว่า "โครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน" ตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (2530-2534) โดยมีขั้นตอนและเป้าหมายในการดำเนินงานตามโครงการ กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา 2532)

ขั้นตอนที่ 1 ทดลองหาแนวทางในการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ระยะในการดำเนินงานคือ ปีงบประมาณ 2527-2528 โดยเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 12 จำนวน 9 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

ขั้นตอนที่ 2 ขยายผลการทดลองในขั้นตอนที่ 1 เป็นการดำเนินงานของเขตการศึกษาต่าง ๆ จัดทำโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนขึ้น ในโรงเรียนที่เป็นประธานกลุ่มโรงเรียนทุกเขตการศึกษา ดำเนินงานในปีงบประมาณ 2528-2529

ขั้นตอนที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จัดโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอย่างทั่วถึงในปีงบประมาณ 2530-2534 (ตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6) โดยได้วางเป้าหมายไว้คือ

พ.ศ. 2530	มีโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง	140	โรงเรียน
พ.ศ. 2531	มีโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง	570	โรงเรียน
พ.ศ. 2532	มีโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง	1000	โรงเรียน
พ.ศ. 2533	มีโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง	1420	โรงเรียน
พ.ศ. 2534	มีโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง	1836	โรงเรียน

ปัจจุบันโครงการได้รับการขยายผลและดำเนินการมาถึงขั้นตอนที่ 3 ในปีงบประมาณ 2532 ซึ่งมีโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างทั้งสิ้น 1000 โรงเรียน จากการดำเนินงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พบว่า ได้มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้ โดยทำการวิจัยสภาพการจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนในกลุ่มทดลองในเขตการศึกษา 12 และวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนเท่านั้น หากยังไม่มี การวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินการแต่ประการใด ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 และมีความสนใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน จึงมีความประสงค์ที่จะทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาการดำเนินการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11" ทั้งนี้ เพื่อนำผลการวิจัยไป เป็นประโยชน์ต่อการจัด

การนิเทศ ติดตาม พัฒนา และปรับปรุงวิธีดำเนินงานตามโครงการ และวางแผนในการขยายโครงการภายในเขตการศึกษา 11 และเขตการศึกษาอื่น ๆ พร้อมทั้งเป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11

คำถามที่ต้องการคำตอบ

เนื่องจากในการดำเนินการตามโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนแบ่งออกเป็น การดำเนินการระดับโรงเรียน และการดำเนินการระดับหมวดวิชา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าการดำเนินการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 มีวิธีปฏิบัติในการดำเนินการอย่างไร และมีปัญหาอะไร ในประเด็นต่อไปนี้

1. การดำเนินการระดับโรงเรียน
2. การดำเนินการระดับหมวดวิชา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาคำดำเนินการตามโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เป็นการศึกษาระดับโรงเรียน

1. การดำเนินการระดับโรงเรียน
 - 1.1 การแจ้งนโยบาย
 - 1.2 การตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ
 - 1.3 การกำหนดกรอบแผนงานการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
2. การดำเนินการระดับหมวดวิชา
 - 2.1 การสำรวจความต้องการจำเป็น
 - 2.2 การวางแผนการนิเทศ
 - 2.3 การดำเนินการปฏิบัติงาน
 - 2.3.1 การเตรียมการ
 - 2.3.2 การลงมือปฏิบัติ
 - 2.3.3 การรายงานผลการปฏิบัติงาน
 - 2.4 การประเมินผล
 - 2.5 การปรับปรุงแก้ไข

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนเพื่อการนิเทศ ติดตาม ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินการตามโครงการของโรงเรียน
2. เป็นแนวทางต่อการวางแผนในการขยายโครงการ เพื่อส่งเสริมการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนในโอกาสต่อไป

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

โครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน หมายถึง โครงการที่หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา ได้จัดขึ้น เพื่อสนองนโยบายของแผนการบริหารและพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (2530-2534) ข้อ 10.6 ตามโครงสร้างแผนงานหลักและส่งเสริมข้อ 3.10.1 คือ "งานส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษา" และข้อ 3.10.7 คือ "โครงการนิเทศและติดตาม"

การดำเนินการ หมายถึง การปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคู่มือแนวการ
 นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ตามโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการ
 ภายในโรงเรียน ซึ่งแบ่งขั้นตอนเป็นการดำเนินการระดับโรงเรียนและการดำเนินการระดับ
 หมวดวิชา

การดำเนินการระดับโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานตามขั้นตอนการดำเนินการ
 ที่เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของโรงเรียน ประกอบด้วย การแจ้งนโยบายการนิเทศ การ
 ตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ การกำหนดกรอบแผนงานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

การดำเนินการระดับหมวดวิชา หมายถึง การปฏิบัติงานตามขั้นตอนการดำเนินการ
 ที่เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของหมวดวิชา ประกอบด้วย การสำรวจความต้องการจำเป็น
 การวางแผนการนิเทศ การดำเนินการปฏิบัติงาน การประเมินผล การปรับปรุงแก้ไข

ประธาน หมายถึง บุคลากรในโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือก และ/
 หรือแต่งตั้งให้เป็นประธานคณะกรรมการดำเนินการระดับโรงเรียน และระดับหมวดวิชา

เลขานุการ หมายถึง บุคลากรในโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือก
 และ/หรือแต่งตั้งให้เป็นเลขานุการคณะกรรมการดำเนินการระดับโรงเรียนและระดับหมวดวิชา
 หรือผู้รับผิดชอบโครงการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิธีดำเนินการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการ
 ส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
 ศึกษา เขตการศึกษา 11 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยพอสังเขปดังนี้

1. ประชากรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ศึกษาได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
 ศึกษา เขตการศึกษา 11 ที่เป็นโรงเรียนปฏิบัติการตามโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงาน
 วิชาการภายในโรงเรียน ในปีงบประมาณ 2530 และ 2531 จำนวน 32 โรงเรียน ซึ่งประกอบ

ด้วยผู้ให้ข้อมูลที่เป็นคณะกรรมการดำเนินการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ดังนี้

ก. เกี่ยวกับการดำเนินการระดับโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลได้แก่

1. ประธาน โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 32 คน

2. เลขานุการ โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 32 คน

รวมจำนวน 64 คน

ข. เกี่ยวกับการดำเนินการระดับหมวดวิชา ผู้ให้ข้อมูลได้แก่

1. ประธาน โรงเรียนละ 9 คน จำนวน 288 คน

2. เลขานุการ โรงเรียนละ 9 คน จำนวน 288 คน

รวมจำนวน 576 คน

รวมจำนวนประชากรผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 640 คน

ค. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ เครื่องมือ 3 ฉบับดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับการดำเนินการของโรงเรียนมีคำถาม 3 ตอน

ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการดำเนินการระดับโรงเรียน มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของโรงเรียน มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 2 แบบสอบถาม เกี่ยวกับการดำเนินการระดับหมวดวิชา

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการดำเนินการของหมวดวิชา มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของหมวดวิชา มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 3 เป็นแบบศึกษาเอกสาร มีลักษณะ เป็นแบบปลายเปิด

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ได้คำตอบตรงเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังนี้

3.1 ศึกษาคู่มือแนวการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของหน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา รวมทั้งตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างเครื่องมือฉบับร่างทั้ง 3 ฉบับ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและนำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการนิเทศการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการตรวจสอบความสมบูรณ์และความตรงตามโครงสร้าง (Content Validity) ของเครื่องมือ

3.3 นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4 จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปส่งและเก็บด้วยตนเองและมีผู้ช่วยวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือที่มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open-ended) จึงได้กำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

5.2 ข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินการ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

5.3 ข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

5.6 ข้อมูล ใน เอกสารทำการวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้ค่าร้อยละ

6. การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยลำดับขั้นของการเสนอผลการวิจัย โดยแบ่ง เป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่ง เป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินการ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินการ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

บทที่ 5 กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ในส่วน
สุดท้ายเป็นรายการอ้างอิง และภาคผนวก

ลำดับขั้นตอนในการวิจัย

